

Taula

9	Pròleg
15	I. L'EVIDÈNCIA
17	Punt de partida
19	(In)somni d'una nit d'estiu
21	Amiga
23	Ocells
25	La trucada
27	Venjança
29	Resposta final
31	Silenci
33	Reclamacions
35	Reflexions íntimes
37	Mentrestant...
39	II. PROPÒSITS HABITUALS
41	D'ara endavant
43	Calaix obert
45	Pàtria
47	Relleu generacional
49	Avís
51	Onzè manament
53	Nadala

55	<i>Skyline</i>
57	Any 2050
59	III. EL REFUGI
61	Sobre l'ofici
63	Dol
65	Amagatalls
67	La clau
69	A taula
71	Setmana Santa
73	<i>Collegi</i> , virgo, rosas
75	Foto de paper
77	La primera escala
79	Migdiada
81	Vell safareig
83	Nocturn d'agost
85	IV. EPÍLEG
87	Soc jo qui...
89	Epitafi
91	Notes

Pròleg

Estic ben segur que no soc la persona adequada per a prologar aquest excel·lent recull de poemes: no soc especialista en el terreny de la poesia ni tampoc crec que pugui fer cap aportació mínimament sòlida a una proposta que es presenta per ella mateixa i que ho fa, a més, de manera diàfana. Però, de vegades, l'amistat pot més que la inconsciència. Els poemes d'Helena Rufat són fàcilment comprensibles i aquest tret, al contrari del que podria semblar, em sembla un dels mèrits més rellevants de *Les certeses*, el primer llibre de textos poètics que publica. Fins ara només havia donat a conèixer dues novel·les: *Una història d'amor* (2014) i *Tardes de bar* (2019), accèssit al Premi literari de Novel·la Breu Ciutat de Mollerussa.

Molt sovint s'ha considerat que el primer recull de poemes no deixa de ser una provatura en què l'autor explora diversos camins sense acabar de decidir-se'n per cap. L'heterogeneïtat seria, per tant, el tret que definiria reculls com, per exemple, *Cau de llunes*, de Maria Mercè Marçal, en què la poeta d'Ivars d'Urgell explora, amb singular destresa, temàtiques ben diverses: el record envers les terres nadiues, la reivindicació política, des d'una òptica nacionalista i d'esquerres, o el feminisme. No crec, però, que aquest sigui el cas de *Les certeses*, Premi Nit de Poesia al carrer de l'Ametlla de Mar; les quatre parts en què s'estructura presenten, amb els matisos que hi pertoquen, una

reflexió sobre la vida quotidiana a partir d'un fet que resulta innegable: la nostra fútil existència —una certesa, valgui la redundància— i els vans intents d'ignorar-la a mesura que els anys —i les dècades— s'escolen i “ja encalquen la posta de l'horitzó” (“Punt de partida”); recordem, sobre la qüestió, el conegut vers del poeta medieval Pere March: “al punt que hom naix, comença de morir”. La primera part, “L'evidència”, ja ens avisa de la inexorabilitat de la mort a través d'imatges recurrents com “l'ou minúscul ran del pit” (“Amiga”) o “la paret negra” (“Ocells”), deutores de la lírica marçaliana. Una visió dolorosa de l'esdevenir, que també trobem a “La trucada”, “Resposta final” o “Reclamacions”, té el seu contrapunt en els petits detalls de la vida diària que ens permeten seguir endavant, amb lucidesa, aquest inexorable camí cap a la mort: el sol d'hivern a tocar de la persiana i el cafè del migdia (“Mentrestant”) o l'amor —i l'erotisme— que recorda el que es mostrava a *Tardes de bar* (“Reflexions íntimes”). A la segona part, “Propòsits habituals”, Rufat continua capbussant-se en el seu interior: el procés d'envellir fa que un deixi enrere la hipocresia (“D'ara en endavant”) i senti la necessitat de ser fidel a un mateix (“Avis”) alhora que veu la casa com a refugi (“Pàtria”) o la literatura com a font de salvació (“Any 2050”). Aquest darrer poema serveix, a més, de porta d'entrada a la tercera part, “El refugi”, centrada en el món literari i en els records de què se serveix Rufat per a crear-lo, sovint cenyits al Torrelameu de la seva infantesa i joventut —que ja havia donat a conèixer a *Una història d'amor*, relat que esdevé una lluita contra el temps— i que abracen les diverses estacions

de l'any: temes i símbols com la poesia, “la paraula que sosté la memòria”, que permet transcendir la mort humana (“Sobre l’ofici”); els records d’un passat feliç però que no tornarà (“La clau”); la descripció d’un incendi en un camp de blat a l’estiu (“Migdiada”); les fotografies esgrogueïdes (“Foto de paper”) o el passat com a únic refugi possible (“Vell safareig”) són el fil conductor de les composicions. Els dos poemes de la darrera part, “Epíleg”, funcionen, com indica el títol, a manera de síntesi del que s’ha anat poetitzant al llarg del recull: el desig que el lector s’identifiqui amb el contingut dels poemes, “tu compartiràs la certesa del mateix passeig”, alhora que se li demana que prengui consciència d’una mort inevitable, “l’unglot ens esclafarà, idènticament, el temps impiu / sobre la lluentor traïdora de l’asfalt” (“Soc jo qui...”).

Les certeses fa evident com Rufat és una excel·lent lectora i en els seus versos hi ressonen, lluny d’experimentalismes gratuïts, ecos d’altres poetes: el món de les bruixes a “Dol”, que l’emparenta amb Maria Mercè Marçal; la narrativitat pròpia de Gabriel Ferrater a “Punt de partida”; o el préstec a J. V. Foix a “Nadal”, que el lector perspicaç ja identificarà. O citacions d’Ausàs March, Bertolt Brecht o John Milton que serveixen de lema a “Reflexions íntimes”, “Pàtria” i “Avís”, respectivament. També es detecten en el recull alguns dels tòpics més cèlebres de la literatura occidental com el “carpe diem” o “collige virgo rosas”. Parem atenció en aquest darrer, convenientment transgredit en el títol d’un poema —el present “collige” muta en un passat

“collegi” —, que referma la incitació a gaudir de la joventut i de la bellesa, simbolitzada per una rosa, davant d’un temps que discorre sense pausa i que provoca, ai las!, que la flor es marceixi. Però no tot són manlles i influències sinó que l’autora també és capaç de crear imatges pròpies, a voltes d’una insòlita duresa: “com del pudent contenidor vessen / les restes de la veritable grandesa humana” (“Skyline”) o “viure fa temps que té forma d’agulla” (“La clau”). O versos lapidaris com aquests en què s’adreça a un safareig: “No tens cor, ni ànima ni el batec de la sang / però quina fortuna de no esdevenir carn: / és el que et fa insultantment immortal” (“Vell safareig”).

Com es pot deduir del que hem anat exposant fins ara, Rufat ens presenta amb *Les certes* un recull marcat per la sinceritat en tant que és protagonista i no únicament observadora del missatge que ens exposa: som mortals i vivim ignorant-t’ho. Una visió dolorosa de l’existència en què només trobarem refugi en el record i en la recerca d’un mateix. I en la creació: com va afirmar Claudio Magris, “la literatura no salva la vida però pot donar-li sentit”. En una poètica escrita expressament per a la revista del Pla d’Urgell *Mascançà* (2020), l’autora la finalitzava amb uns mots que reflecteixen el punt de vista des del qual s’aproxima als destinataris dels seus llibres i que volem que serveixin de cloenda a aquest breu i discordat pròleg: “Quan escric penso en el lector. No com a condicionant sinó com a company de viatge: el meu món serà seu, li ofereixo generosament perquè hi visqui com jo ho he fet. Els sentiments i les idees, en tant

que universals, són la baula de connexió amb ell, com ho és el llenguatge amb què es presenten. Si és amb la paraula justa i precisa, ben escollida, millor.”

JOSEP CAMPS ARBÓS
Miralcamp, agost de 2020

Punt de partida

A. J. R. M.

Aquest agost estrany toca bressar
l'estiu damunt el matalàs de la por.
Tot el que tens és al marc de la finestra:
sostres industrials de grava, tubs de metall,
sol esquerdat en vidres i aluminis.
Llegim el diari —cada dia en surt un de nou,
es veu que més enllà passen coses— i també
ens llegim, entre línies, la veritat als ulls,
clavada com burxes fins al moll de l'os.
No compto síl·labes ni versos, encara;
només compto silencis que s'entenen
i l'incert temps que hi deu haver entre
el palmell de la mà i i la punta dels dits
que ja encalquen la posta de l'horitzó.
Mentre et servo l'alè des de la butaca,
corro a obrir l'armari dels endreços:
era tan sols ahir que em cantaves
conillet a amagar, la llebre és a caçar?
És ahir o ara mateix que la llenya
crepita al mossec del raïm i l'arengada
un matí de festa i pluja al terròs?
Lentament, respiro el foc de la tarda:
voldria una agulla trencada al rellotge,
voldria sentir aquella cançó d'un soldat

que no va tornar de la nostra guerra
i d'un altre que baixava la font del gat,
voldria...

Tens la veu de cendra.

Però encara te m'atances i em dius:

És avui, que has après, conillet,
que la llebre sempre és a caçar?

No espereu guanyar-la si no és amb balsàmica paraula.

(In)somni d'una nit d'estiu

La teva nit és de tranquil·litat induïda.
La meva és un remolí tou d'ombres
que porto per mala companyia.
L'absurd se'm revincla en el coixí:
la inútil gota dels tubs al teu canell,
el martelleig de la gota de la canalera,
la incredulitat amb què visc ara mateix,
ara mateix que modestament escric
sobre el món de merda d'avui dia...
La meva nit no és com la teva falsa pau:
és germana del temps, que no dorm mai,
és ferida viva i coent, un raig d'alcohol
que atia la lluita fosca per trobar repòs.
És una súplica tossuda a cloure els ulls
i abandonar el cos. Ni pensar, ni sentir.
Morir.

Amiga

Incrèdula, vull tornar a parlar-te.
Aquests pits que impúdica lluïes
als quinze anys, amb els mugrons
frisant a la punta dels dits i al delit
de la primera llengua ansiosa;
aquests que eren durs i plens
i degotaven el nèctar de la vida
mentre escalfaven la galta rosada;
aquests, han covat, també,
l'enveja de la senyora blanca
vestida d'ou minúscul ran de pit,
sota l'aixella, oberta i impura,
desfeta per l'atzar però encara
arrapada a la forçosa esperança.

Aquesta obra ha estat guardonada amb l'11è Premi Nit de Poesia al carrer, 2020, convocat pel Col·lectiu CalaCultura i editat amb el suport de l'Ajuntament de l'Ametlla de Mar. Els membres del jurat han estat: Montse Oller, Carme Cruelles, Albert Guiu, Rafael Haro i Joan Callau (coordinador del premi).

AJUNTAMENT
DE L'AMETLLA DE MAR

© del text: Helena Rufat Casals, 2020
© del pròleg: Josep Camps Arbós, 2020
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2021
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: març de 2021
ISBN: 978-84-1303-257-3
DL: L 67-2021
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

— imprès a **lleida** —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.